

HIỆN TƯỢNG TÔN GIÁO MỚI Ở VÙNG ĐÔNG NAM BỘ: THỰC TRẠNG VÀ MỘT SỐ VẤN ĐỀ ĐẶT RA^(*)

LÊ THỊ HIẾU^(**)

Ngày nhận bài: 09/3/2025 Ngày thẩm định: 19/3/2025 Ngày duyệt đăng: 20/4/2025

Tóm tắt: Hiện tượng tôn giáo mới là một chủ đề đã được quan tâm nghiên cứu ở nước ta từ thập niên 90 của thế kỷ XX cho đến nay. Trên phương diện thực tiễn đã có những nghiên cứu về hiện tượng tôn giáo mới, nhưng tập trung chủ yếu ở khu vực đồng bằng Bắc Bộ, trong khi các khu vực khác chưa được đánh giá đồng bộ và đầy đủ. Nội dung bài viết tập trung mô tả thực trạng hiện tượng tôn giáo mới ở vùng Đông Nam Bộ, từ đó gợi mở những vấn đề đặt ra từ hiện tượng tôn giáo mới ở vùng Đông Nam Bộ hiện nay.

Từ khóa: Đông Nam Bộ; hiện tượng tôn giáo mới; đời sống tôn giáo

1. Dẫn nhập

Đông Nam Bộ được xem là trung tâm tôn giáo của cả nước, với sự đa dạng hóa tôn giáo. Thời gian qua, đời sống tôn giáo của nhân dân ở vùng Đông Nam Bộ vô cùng phong phú, trong đó có sự xuất hiện của các hiện tượng tôn giáo mới, phản ánh sự biến đổi mạnh mẽ của đời sống xã hội. Những yếu tố khác lạ so với tôn giáo truyền thống đang đặt ra nhiều vấn đề ảnh hưởng tới sự ổn định và phát triển vùng Đông Nam Bộ.

2. Thực trạng hiện tượng tôn giáo mới ở vùng Đông Nam Bộ

Thời gian qua, theo xu hướng chung của tình hình tôn giáo thế giới và trong nước,

trong bức tranh toàn cảnh về tôn giáo ở vùng Đông Nam Bộ đã xuất hiện những mảng màu đậm nhạt khác nhau của các hiện tượng tôn giáo mới. Cụ thể:

Về số lượng⁽¹⁾: Theo thống kê chưa đầy đủ thì ở vùng Đông Nam Bộ hiện có khoảng 17 hiện tượng tôn giáo mới, bao gồm: Pháp Luân Công, Thanh Hải Vô thượng sư, Pháp môn Diệu Âm, Hội Thánh của Đức Chúa Trời Mẹ, Ngọc Phật Hồ Chí Minh, Hoàng Thiên Long, Phật Đường Huỳnh Đạo, Đạo Trời Thái Bình, Pháp lý vô vi khoa học huyền bí Phật pháp, Đảng Hoàng Thiên cách mạng thế giới đại đồng, nhóm Hộ Niệm, Năng lượng góc Trống Đờng Việt Nam, Hội Tâm linh học, Vi diệu pháp hành thiền, Nhất Tôn Như Lai Tạng, Pháp Tạng Phật giáo Việt Nam, Pháp hội an đức đường. Ở vùng Đông Nam Bộ, Đồng Nai là tỉnh có nhiều hiện tượng tôn giáo mới nhất, với 11 tôn giáo mới, tiếp đến Bình Phước có 09, Bà Rịa - Vũng Tàu có 09, Bình Dương có 08, Thành phố Hồ Chí Minh có 05 và Tây Ninh có 03.

^(*)Bài viết trong khuôn khổ thực hiện đề tài cấp Bộ năm 2024 - 2025: “Hiện tượng tôn giáo mới ở vùng Đông Nam Bộ - Thực trạng, nguyên nhân, vấn đề đặt ra và giải pháp chính sách”, Mã số: B24-07 do ThS. Lê Thị Hiếu làm chủ nhiệm

^(**)ThS, Học viện Chính trị khu vực II, Học viện Chính trị quốc gia Hồ Chí Minh

Về nguồn gốc xuất hiện: Sự xuất hiện của các hiện tượng tôn giáo mới ở vùng Đông Nam Bộ có 03 dạng thức: từ nước ngoài truyền vào (Pháp lý vô vi khoa học huyền bí Phật pháp, Năng lượng gốc Trống Đồng Việt Nam, Thanh Hải vô thượng sư, Pháp môn Diệu âm, Vi diệu pháp hành thiền, Pháp luân công); từ các vùng khác ở trong nước đến (Long Hoa Hội; Đảng Hoàng Thiên cách mạng thế giới đại đồng; Hoàng Thiên Long, Ngọc Phật Hồ Chí Minh, Pháp hội An Đức Đường, Pháp Tạng Phật giáo Việt Nam, Đạo Trời Thái Bình); hình thành tại các tỉnh/thành Đông Nam Bộ (Phật Đường Huỳnh Đạo và Nhất Tôn Như Lai Tạng).

Xét trên phương diện tôn giáo học, hiện tượng tôn giáo mới có nguồn gốc từ Phật giáo, gồm: Pháp Luân Công, Pháp Tạng Phật giáo Việt Nam, Nhất Tôn Như Lai Tạng, Vi diệu pháp hành thiền, Đạo Trời Thái Bình, Long Hoa Hội, Pháp lý vô vi khoa học huyền bí Phật pháp; hiện tượng tôn giáo mới có nguồn gốc từ Tin lành, gồm: Hội Thánh của Đức Chúa Trời Mẹ; hiện tượng tôn giáo mới được tổng hợp từ nhiều tôn giáo lớn, như Thanh Hải Vô thượng sư tiếp thu giáo lý Phật Giáo và chịu ảnh hưởng của Ki-tô giáo, đạo Sikh; Pháp Môn Diệu Âm liên quan đến Phật giáo và Công giáo; hiện tượng tôn giáo mới liên quan đến tín ngưỡng thờ cúng Hồ Chí Minh và các anh hùng dân tộc, như Đảng Hoàng Thiên cách mạng thế giới đại đồng, Hoàng Thiên Long, Ngọc Phật Hồ Chí Minh.

Về thời điểm xuất hiện: Ngoài hiện tượng tôn giáo mới là Pháp Tạng Phật giáo Việt Nam xuất hiện ở Thành phố Hồ Chí Minh và tỉnh Bà Rịa - Vũng Tàu trước năm 1975, thì các hiện tượng tôn giáo mới xuất hiện ở vùng Đông Nam Bộ bắt đầu từ thập niên 90 của thế kỷ XX. Giai đoạn từ năm 1990 đến trước năm 2010, ngoài Phật Đường Huỳnh Đạo được sáng lập tại Thành phố Hồ Chí Minh năm 1996, có Thanh Hải Vô thượng sư xuất hiện ở tỉnh Bình Dương năm 1991, tỉnh Bình Phước năm 1992; Pháp Luân Công xuất hiện ở tỉnh Đồng Nai

năm 2006, tỉnh Bình Dương năm 2009; Pháp lý vô vi khoa học huyền bí Phật pháp xuất hiện ở tỉnh Đồng Nai năm 1996. Từ năm 2010 đến nay là giai đoạn xuất hiện nhiều hiện tượng tôn giáo mới ở vùng Đông Nam Bộ. Cụ thể, Pháp Luân Công được mở rộng ở các tỉnh/thành còn lại, cùng với đó là sự xuất hiện của các hiện tượng tôn giáo mới: Pháp lý vô vi khoa học huyền bí Phật pháp, Hội Thánh của Đức Chúa Trời Mẹ, Hoàng Thiên Long, Ngọc Phật Hồ Chí Minh, Long Hoa Hội, Pháp môn Diệu Âm, Đạo trời Thái Bình, Vi diệu pháp hành thiền, nhóm Hộ niệm.

Về người đứng đầu/khởi xướng: Các hiện tượng tôn giáo mới ở vùng Đông Nam Bộ chủ yếu do người Việt Nam khởi xướng và thành lập, như Thanh Hải Vô thượng sư do bà Đặng Thị Trinh - Việt kiều sống tại Đài Loan khởi xướng năm 1989; Năng lượng gốc Trống Đồng Việt Nam do ông Lê Văn Phúc là Việt kiều Mỹ khởi xướng năm 1996; Pháp Môn Diệu Âm do ông Trần Tâm là Việt kiều Mỹ khởi xướng năm 2004; Long Hoa Hội do ông Nguyễn Văn Te khởi xướng năm 1996; Pháp lý vô vi khoa học huyền bí Phật pháp do ông Đỗ Thuận Hậu sáng lập trước 1975 sau đó truyền bá lại cho ông Lương Sỹ Hằng tiếp tục phát triển; Pháp Tạng Phật giáo Việt Nam do ông Từ Thế Thọ thành lập năm 1971; Đạo Trời Thái Bình do Hoàng Sonny là Việt kiều Canada khởi xướng từ năm 2012; Đảng Hoàng Thiên cách mạng thế giới đại đồng do ông Bùi Văn Tăng lập ra năm 2006 sau đó giao lại cho bà Lê Thị Soa vào năm 2014 tiếp tục phát triển; Hoàng Thiên Long do bà Nguyễn Thị Điền thành lập năm 2000; Ngọc Phật Hồ Chí Minh do bà Nguyễn Thị Lương lập ra từ năm 1991. Các hiện tượng tôn giáo mới khác, như Hội thánh Đức Chúa Trời Mẹ có nguồn gốc từ Hàn Quốc, người sáng lập là Ahn Sahng Hong, Pháp luân công do Lý Hồng Chí sáng lập ở Trung Quốc, Vi diệu pháp hành thiền do ông Dasira Narada, người Srilanka khởi xướng.

Do các hiện tượng tôn giáo mới ở vùng Đông

Nam Bộ chủ yếu là từ nơi khác đến, nên người thành lập, đứng đầu các hiện tượng tôn giáo mới đang sống ở các tỉnh/thành ngoài vùng Đông Nam Bộ hoặc ở nước ngoài, còn ở vùng Đông Nam Bộ chủ yếu là người đứng đầu điểm nhóm và người tin theo chỉ có Phật đường Huỳnh đạo do ông Nguyễn Văn Te sáng lập tại Thành phố Hồ Chí Minh. Tùy từng hiện tượng tôn giáo mới, ở vùng Đông Nam Bộ có thể có người đứng đầu điểm nhóm hoặc chỉ có người tin theo. Một số hiện tượng tôn giáo mới du nhập từ các tỉnh phía Bắc thì người đứng đầu điểm nhóm chủ yếu là người di cư vào các tỉnh/thành vùng Đông Nam Bộ để sinh sống. Trong số đó, có người đã tin theo hiện tượng tôn giáo mới trước khi di cư, có người tiếp nhận sau khi đã di cư.

Về người tin theo: Theo khảo sát từ phía cơ quan chức năng ở vùng Đông Nam Bộ, ước tính số lượng “tín đồ” của các hiện tượng tôn giáo mới như sau: Thanh Hải Vô thượng sư: hơn 2.000 người, Pháp Luân Công: gần 1.400 người, Năng lượng gốc Trống Đồng Việt Nam: 700 người, Hội Thánh của Đức Chúa Trời Mẹ: 600 người, Pháp Môn Diệu Âm: 200 người, Phật Đường Huỳnh Đạo: 70 người, Vi diệu pháp hành thiên: 70 người, Đàng Hoàng Thiên cách mạng thế giới đại đồng - còn gọi là Hậu Cần Mật Hồ Chí Minh: 36 người, Nhất Tôn Như Lai Tạng: 30 người, Vô vi của Lương Sỹ Hằng: 25 người⁽²⁾, Pháp Tạng Phật giáo Việt Nam: 25 người, Hoàng Thiên Long: 14 người, Ngọc Phật Hồ Chí Minh: 06 người; Đạo Trời Thái Bình: 06 người⁽³⁾.

Tùy từng hiện tượng tôn giáo mới mà thời gian tin theo dài, ngắn khác nhau, nhưng sự thực hành của người tin theo là thường xuyên. Đối với một số hiện tượng tôn giáo mới, như Pháp Tạng Phật giáo Việt Nam, Nhất tôn Như Lai tạng, tín đồ không nhiều, sinh hoạt theo hình thức cộng đồng nhỏ, có sự ổn định và theo hình thức là các điện thờ tư gia, người tin theo đã là 02 thế hệ. Một số hiện tượng tôn giáo mới gắn liền với hình thức tu tập rèn luyện sức khỏe, cam kết hiệu

quả trong một thời gian ngắn nếu kiên trì thực hành và được cho là đã kiểm chứng nên tạo ra hấp lực mạnh mẽ (Pháp Luân Công, Pháp lý vô vi khoa học huyền bí Phật pháp). Thành phần tin theo hiện tượng tôn giáo mới ở vùng Đông Nam Bộ rất đa dạng, như nông dân, công nhân, sinh viên, cán bộ hưu trí, luật sư, trí thức, văn nghệ sĩ, giáo viên. Một số nguyên nhân cơ bản thúc đẩy họ tìm kiếm và tin theo các hiện tượng tôn giáo mới là nhu cầu về sức khỏe thể xác và tinh thần; gia đình đổ vỡ hoặc hôn nhân trục trặc; gặp khó khăn trong cuộc sống khi đến không gian khác để học tập và sinh sống; số ít có nhu cầu về khám phá năng lực bản thân, là sự phát triển trí tuệ và tâm thức; nhu cầu được giao lưu, giao tiếp, mở rộng quan hệ xã hội.

Về phạm vi hoạt động: Pháp Luân Công, Thanh Hải Vô thượng sư, Pháp lý vô vi khoa học huyền bí Phật pháp, Hội Thánh của Đức Chúa Trời Mẹ hiện diện ở 6/6 tỉnh/thành; Pháp Môn Diệu Âm: 5/6 tỉnh/thành; Ngọc Phật Hồ Chí Minh, Phật Đường Huỳnh Đạo: 4/6 tỉnh/thành; Năng lượng gốc Trống Đồng Việt Nam, Đàng Hoàng Thiên cách mạng thế giới đại đồng: 3/6 tỉnh/thành; Pháp Tạng Phật giáo Việt Nam: 2/6 tỉnh/thành; Đạo trời Thái Bình, nhóm Hộ niệm, Vi diệu pháp hành thiên, Nhất Tôn Như Lai Tạng, Hội tâm linh học: 1/6 tỉnh/thành. Trong phạm vi nội tỉnh/thành, có Pháp Luân Công là hiện diện hầu khắp các địa bàn tỉnh Bình Dương, tỉnh Tây Ninh, các thành phố: Biên Hòa, Vũng Tàu. Ở các huyện xa trung tâm, Pháp Luân Công thường lựa chọn nơi có không gian rộng, thuận lợi cho việc cộng tu chung, như công viên, quảng trường.

Về hình thức hoạt động: Thời gian qua, các hiện tượng tôn giáo mới được truyền bá vào vùng Đông Nam Bộ bằng nhiều phương thức khác nhau. Bên cạnh quá trình di dân tự do của những người trước đây đã theo hiện tượng tôn giáo mới ở các vùng miền khác trên cả nước, các hiện tượng tôn giáo mới có phương thức tuyên truyền, phát triển

“đạo” rất đa dạng, như: tuyên truyền trực tiếp, thông qua các mối quan hệ thân quen; phát tờ rơi, tài liệu giấy ở nơi công cộng; gửi tài liệu, vật phẩm thông qua con đường bưu chính; xây dựng nhiều trang web, kênh truyền thông, nhóm chat, mở lớp học online qua nền tảng Zoom, Telegram...; hoạt động dưới dạng cứu trợ, từ thiện, văn hóa nghệ thuật, các tổ chức nghiên cứu văn hóa, tâm linh, công ty, địa điểm kinh doanh, câu lạc bộ, nhóm tập luyện rèn luyện thể chất, tinh thần, dạy học ngoại ngữ, bảo vệ môi trường; ngoài hình thức tu tập cá nhân tại gia đình, người tin theo còn tổ chức các sự kiện gặp nhau trực tiếp thông qua ban liên lạc ở các nơi nghỉ dưỡng hoặc ra nước ngoài để thuận tiện cho việc sinh hoạt.

3. Một số vấn đề đặt ra từ hiện tượng tôn giáo mới ở vùng Đông Nam Bộ

Sự xuất hiện của các hiện tượng tôn giáo mới ở vùng Đông Nam Bộ cho thấy đời sống tôn giáo ở đây là mảnh đất màu mỡ cho các hiện tượng tôn giáo mới phát triển. Điều này **đặt ra một số vấn đề** cần quan tâm trên các phương diện sau:

Một là, trên phương diện lý luận

Trong tổng thể sự biến chuyển của các hiện tượng tôn giáo mới ở nước ta, các hiện tượng tôn giáo mới ở vùng Đông Nam Bộ tiếp tục đặt ra những vấn đề trên phương diện lý luận. Việc đưa ra một thuật ngữ thống nhất, một cách hiểu thống nhất về hiện tượng tôn giáo mới cũng như sự phân loại hiện tượng tôn giáo mới tiếp tục được đặt ra. Hiện nay, ở Việt Nam, về cơ bản đã thống nhất cách gọi “hiện tượng tôn giáo mới” nhưng nội hàm của hiện tượng tôn giáo mới còn được diễn giải rất đa dạng. Điều đó cho thấy tính chất phức tạp của hiện tượng tôn giáo mới cũng như sự nỗ lực đưa ra khái niệm khả dụng. Dưới góc độ quan phương, quan niệm về tôn giáo được thể hiện trong Luật Tín ngưỡng, tôn giáo năm 2016. Điều đó là cần thiết cho việc nhận diện và ứng xử trong thực tiễn đời sống tôn giáo. Tuy nhiên,

cách hiểu như thế nào về hiện tượng tôn giáo mới là vấn đề cần được làm rõ qua tiến trình thời gian, đòi hỏi nhiều nỗ lực, là kết quả đóng góp từ nhiều chủ thể để có căn cứ pháp lý ứng xử với hiện tượng tôn giáo mới. Cùng với thuật ngữ và nội hàm hiện tượng tôn giáo mới, việc tiếp tục phân loại để nhận diện và ứng xử với các hiện tượng tôn giáo mới vẫn đang đặt ra. Bên cạnh đó, một số yếu tố của hiện tượng tôn giáo mới, như việc rèn luyện sức khỏe, ngồi thiền theo hướng dẫn của hiện tượng tôn giáo mới, cần có đủ cơ sở khoa học để đánh giá, có đủ cơ sở pháp lý để vận động nhân dân không tin, nghe theo, đấu tranh với các đối tượng tuyên truyền, phát triển các hiện tượng tôn giáo mới có tác động tiêu cực đến đời sống xã hội. Từ kinh nghiệm giải quyết vấn đề hiện tượng tôn giáo mới trên thế giới cho thấy, không thể lãng tránh hoặc phủ nhận nó một cách đơn giản. Cần có bộ hồ sơ đầy đủ, chi tiết về các hiện tượng tôn giáo mới, nghiên cứu một cách đầy đủ, khoa học, lâu dài, tránh thiên kiến, quy chụp khi nhìn nhận, ứng xử với hiện tượng tôn giáo mới.

Xuất phát từ quan điểm của C.Mác, “Nhà nước ấy, xã hội ấy đã sản sinh ra tôn giáo”⁽⁴⁾ để nhìn nhận tổng thể những nguyên nhân “đan bện” hình thành, phát triển hiện tượng tôn giáo mới, đánh giá toàn diện tác động tích cực, tiêu cực của hiện tượng tôn giáo mới đối với ổn định và phát triển xã hội ở vùng Đông Nam Bộ. Vấn đề đặt ra trên phương diện lý luận đối với hiện tượng tôn giáo mới có thể tham chiếu đến chỉ dẫn của V.I.Lênin: “Trong lý luận nhận thức cũng như trong tất cả các lĩnh vực khác của khoa học, cần suy luận một cách biện chứng, nghĩa là đừng giả định rằng nhận thức của chúng ta là bất di bất dịch và có sẵn, mà phải phân tích xem sự hiểu biết nảy sinh ra từ sự không hiểu biết như thế nào, sự hiểu biết không đầy đủ và không chính xác trở thành đầy

đủ hơn và chính xác hơn như thế nào”⁽⁵⁾. Quan điểm này của V.I.Lênin còn nguyên giá trị để chúng ta nhận thức về hiện tượng tôn giáo mới.

Hai là, trên phương diện thực tiễn

Một số hiện tượng tôn giáo mới tác động trực tiếp đến quá trình thực hiện chính sách tín ngưỡng, tôn giáo của Đảng và Nhà nước ở vùng Đông Nam Bộ. Thực tế đã có một số hiện tượng tôn giáo mới mang tính chất sinh hoạt thuần túy tôn giáo gửi đơn lên các cấp chính quyền xin được sinh hoạt tôn giáo tập trung, nhưng chưa được chấp thuận. Mặc dù một số hiện tượng tôn giáo mới được hướng dẫn sinh hoạt tín ngưỡng tại gia đình cho đến khi có sự hướng dẫn cụ thể và được sự chấp thuận của cơ quan có thẩm quyền. Tuy nhiên, một số hiện tượng tôn giáo mới vẫn kiên trì theo đuổi hoặc trong khi chưa được các cơ quan chức năng chấp thuận thì lén lút hoạt động, khi bị phát hiện thì không chấp nhận sai phạm, khiếu kiện chính sách, pháp luật về tín ngưỡng, tôn giáo. Vấn đề này đặt ra yêu cầu về lâu dài phải có một giải pháp thỏa đáng, căn cứ trên việc tiếp tục hoàn thiện chính sách, pháp luật về tín ngưỡng, tôn giáo tạo cơ sở pháp lý để các hiện tượng tôn giáo mới mang tính chất thuần túy, tích cực có thể hoạt động trong khuôn khổ pháp luật, tránh tạo cơ cho các đối tượng xấu, thế lực cực đoan lợi dụng tuyên truyền, vu cáo Việt Nam “vi phạm nhân quyền, đàn áp tôn giáo”, gây phương hại đến khối đoàn kết, mất niềm tin vào quan điểm của Đảng, chính sách, pháp luật của Nhà nước về tín ngưỡng, tôn giáo; gây tổn hại đến quan hệ đối ngoại, hình ảnh của đất nước trên trường quốc tế.

Bên cạnh một vài yếu tố tích cực, giáo lý của nhiều hiện tượng tôn giáo mới ở vùng Đông Nam Bộ còn chứa đựng nội dung gây bất ổn đến an ninh, trật tự xã hội, như: tuyên truyền mê tín dị đoan, gây ảnh hưởng đến nhân phẩm, sức khỏe con người, mang tính chất trực lợi cho những người cầm đầu (11/17 hiện tượng tôn giáo mới); có yếu tố

xúc phạm, gây mất đoàn kết tôn giáo, đoàn kết cộng đồng, xung đột trong gia đình, trái ngược với thuần phong mỹ tục (01 hiện tượng tôn giáo mới giáo lý có nội dung xúc phạm đức tin Công giáo; 01 hiện tượng tôn giáo mới tuyên truyền xuyên tạc kinh Phật, phỉ báng chức sắc, chức việc Phật giáo; 01 hiện tượng tôn giáo mới tuyên truyền sai lệch Kinh thánh gây bức xúc đối với các hệ phái Tin lành; 02 hiện tượng tôn giáo mới buộc “tín đồ” phải từ bỏ thờ cúng tổ tiên theo truyền thống...). Những yếu tố này đã và đang tác động rất lớn đến khối đoàn kết và phát triển xã hội ở vùng Đông Nam Bộ.

Thời gian qua, để thích nghi với tình hình thực tế, các hiện tượng tôn giáo mới đã rất khôn khéo trong việc khai thác, hướng tới nhu cầu của những bộ phận nhỏ quần chúng mà đa phần là số người chịu sự ảnh hưởng mạnh mẽ của mặt trái cơ chế thị trường, hạn chế trong nhận thức và làm chủ bản thân. Ở vùng Đông Nam Bộ, ngoài thành phần đa số là những người nhiều khó khăn về kinh tế, trình độ học vấn thấp, gặp bất trắc trong cuộc sống, các hiện tượng tôn giáo mới cũng hướng đến các đối tượng khác, như học sinh, sinh viên, cán bộ hưu trí, đảng viên, luật sư, trí thức, người làm trong các cơ quan nhà nước để tạo vỏ bọc uy tín, từng bước công khai hóa hoạt động. Đặc biệt, một số người có ảnh hưởng lớn trong xã hội, như văn nghệ sĩ, giáo viên, nguyên cán bộ, công chức, đã tin theo hiện tượng tôn giáo mới. Qua đó, có thể thấy, các hiện tượng tôn giáo mới đã có sự tác động không nhỏ đến tư tưởng, tình cảm, lối sống, sự đồng thuận xã hội của các tầng lớp nhân dân, cán bộ, đảng viên đối với đường lối, chủ trương của Đảng, chính sách, pháp luật của Nhà nước trên các lĩnh vực; gây ra lực cản đối với quá trình khai phóng nguồn nhân lực phát triển kinh tế - xã hội của vùng Đông Nam Bộ.

Ngoài ra, một số hiện tượng tôn giáo mới ở vùng Đông Nam Bộ được khởi

xướng, dẫn dắt bởi những người có lịch sử, quan điểm chính trị “không thân thiện” với Việt Nam, một số có biểu hiện chống đối, nói xấu Đảng Cộng sản, Nhà nước Việt Nam, tác động rất lớn đến phương diện an ninh chính trị⁽⁴⁾. Xúi giục người Việt Nam xuất cảnh trái phép để chống đối Nhà nước. Phương thức truyền đạo gắn chặt với từng bước biến “tín đồ” thành công cụ để truyền bá những tư tưởng chống đối chính trị. Thậm chí, có người khởi xướng hiện tượng tôn giáo mới đã từng bị khởi tố hình sự vì đã tham gia, tổ chức in, phát hành tài liệu, băng hình..., trong đó có hành vi chống chế độ xã hội chủ nghĩa⁽⁶⁾. Những yếu tố chính trị, thậm chí phản động này rất cần được đặc biệt lưu tâm khi các hiện tượng tôn giáo mới xuất hiện tại các địa phương ở vùng Đông Nam Bộ.

4. Kết luận

Hiện nay, đời sống tôn giáo ở vùng Đông Nam Bộ với sự xuất hiện của các hiện tượng tôn giáo mới, thể hiện rõ xu hướng đa dạng hóa tôn giáo, sự đa dạng trong lựa chọn niềm tin cũng như sự hiện diện “có lý” của các hiện tượng tôn giáo mới. Trên phương diện nào đó, hiện tượng này đã đáp ứng nhu cầu tín ngưỡng, tâm linh, giúp giảm nhẹ, xoa dịu những khổ đau của một bộ phận người dân gặp bất trắc, khó khăn, giúp họ sống an tâm hơn, chấp nhận cuộc sống thực tại và hướng thiện. Đồng thời, hiện tượng tôn giáo mới ở vùng Đông Nam Bộ còn có vai trò liên kết một bộ phận người dân thành những nhóm/cộng đồng hoạt động theo phương châm mà hiện tượng tôn giáo mới mang lại, trong đó có một số yếu tố mang tính tích cực, như: tôn vinh những người có công với cộng đồng, dân tộc, thể hiện đạo lý “uống nước nhớ nguồn”, hoạt động gắn liền với việc luyện tập tăng cường sức khỏe; góp phần bài trừ hủ tục lạc hậu trong đời sống tín ngưỡng, tôn giáo của một bộ phận nhân dân:... Tuy

nhiên, sự xuất hiện của hiện tượng tôn giáo mới đã và đang tạo ra những nguy cơ ảnh hưởng đến an ninh chính trị, trật tự an toàn xã hội; gây lúng túng, khó khăn cho công tác nhận diện, ứng xử và quản lý của các cơ quan chức năng; làm cản trở sự phát triển của vùng Đông Nam Bộ, vốn là khu vực giữ vai trò là đầu tàu kinh tế của cả nước. Những nguy cơ, tác động tiêu cực này rất cần có những giải pháp mang tính chất căn cơ, chiến lược, đồng bộ để huy động cả hệ thống chính trị vào cuộc giải quyết, góp phần giữ vững sự ổn định và phát triển bền vững vùng Đông Nam Bộ □

(1) Ban Tôn giáo tỉnh Đồng Nai, “Các hiện tượng tôn giáo mới ở Đồng Nai: Thực trạng và giải pháp”, Viện nghiên cứu tôn giáo - Viện Hàn lâm Khoa học xã hội Việt Nam, Đời sống tôn giáo Việt Nam đương đại: Hiện tượng tôn giáo mới ở Việt Nam, Kỷ yếu hội thảo khoa học, 2024, tr.254 - 258.

(2) Theo một số kênh youtube, trang facebook của “tín đồ” Pháp lý vô vi khoa học huyền bí Phật pháp thì người tin theo hiện tượng tôn giáo mới này ở khu vực Đông Nam Bộ ước tính lên đến 400 người

(3) Tổng hợp từ các cuộc phỏng vấn cán bộ làm công tác quản lý tôn giáo ở 06 tỉnh, thành vùng Đông Nam Bộ

(4) C.Mác và Ph.Ăngghen, *Toàn tập*, t.1, Nxb Chính trị quốc gia, Hà Nội, 1995, tr.569

(5) V.I.Lênin, *Toàn tập*, t.18, Nxb Chính trị quốc gia, Hà Nội, 2005, tr.117

(6) Lê Văn Quang, Phan Hải Dương, *Hội nhóm bất hợp pháp mang danh nghĩa tôn giáo và những vấn đề đặt ra trong công tác bảo đảm an ninh trật tự*, Nxb Công an nhân dân, Hà Nội, 2023, tr.130

(7) X. Mai, *Nhận diện cái gọi là “Pháp môn Diệu âm”*, <https://cand.com.vn>, ngày 14/01/2022